

Obsah

Uvedení do problematiky	9
1. Význam smrti v životě člověka	13
2. Umírání a smrt v historické perspektivě	19
2.1 Umírání a smrt v minulosti a současnosti	20
2.2 Přechodové rituály a jejich vztah ke smrti a umírání	23
2.2.1 Fáze přechodových rituálů	24
2.3 Pohřební rituál v minulosti a současnosti	26
2.4 Význam pohřebního rituálu pro dnešního člověka	27
2.5 Odmítání tradičního pohřebního rituálu	28
3. Paliativní péče	31
3.1 Definice paliativní medicíny	33
3.2 Formy paliativní péče	34
4. Hospic a léčebny dlouhodobě nemocných	37
4.1 Tři formy hospicové péče	38
4.2 Kritéria poskytnutí lůžkové hospicové péče	41
4.3 Léčebny dlouhodobě nemocných	43
5. Paliativní péče jako zátěžová situace	45
5.1 Zdroje emočních problémů a zátěže zdravotníků	45
5.2 Syndrom vyhoření	48
5.2.1 Popis jednotlivých příznaků syndromu vyhoření	49
5.2.2 Přehled profesí s rizikem vzniku syndromu vyhoření	51
5.2.3 Diferenciální diagnóza syndromu vyhoření	51
5.2.4 Stádia vyhoření	53
5.2.5 Rizikové a protektivní faktory ve vztahu k vyhoření	54
5.2.6 Možnosti prevence syndromu vyhoření	56
5.3 Předpoklady pro práci v oblasti paliativní medicíny	57
6. Smrt a osamělost	59
6.1 Klasifikace osamělosti	60
6.2 Existenciální osamělost	61

6.2.1	Existenciální osamělost a vztah	62
6.2.2	Existenciální osamělost a smrt	64
6.3	Osamělost u pozůstalých	66
7.	Propojení života a smrti	71
7.1	Probouzející zkušenost	73
7.2	Smrt – pozitivní příspěvek k životu	74
7.3	Posttraumatický rozvoj	76
7.3.1	Historie problému	77
7.3.2	Definování posttraumatického rozvoje	79
7.3.3	Domény posttraumatického rozvoje	81
7.4	Logoterapie	83
8.	Strach ze smrti	87
8.1	Primární zdroj úzkosti	88
8.2	Smrt a psychopatologie	90
8.3	Dvě základní obrany proti smrti	92
8.3.1	Výlučnost	92
8.3.2	Absolutní zachránce	93
8.4	Smrt a psychoterapie	94
8.5	Terapeut a jeho vlastní postoje ke smrti	95
9.	Terror Management Theory	97
9.1	Zpřítomnění smrtelnosti: mortality salience	99
9.2	Zvýšená vybavitelnost myšlenek na smrt: death-thought accessibility	100
9.3	Nárazník proti úzkosti: anxiety buffer	101
9.4	Kritika TMT	102
9.5	TMT v České republice	103
10.	Pojetí smrti v ontogenezi	105
10.1	Psychoanalytické pojetí	106
10.2	Kognitivní pojetí	107
10.2.1	Ontogeneze uvědomování si smrti v kontextu kognitivního přístupu	108
10.2.2	Faktory ovlivňující vývoj konceptu smrti	112
10.3	Existenciální pojetí	116
11.	Vyrovňávání se s terminálním onemocněním	123

11.1 Emocionalita umírajícího člověka	127
11.1.1 Obavy a strach	127
11.1.2 Vina	128
11.1.3 Bolest	129
11.1.4 Zlost	130
11.1.5 Smutek	130
12. Členění procesu umírání	133
12.1 Pre finem	133
12.2 In finem	139
12.3 Post finem	142
13. Umírání dětí	145
13.1 Prožívání letálního onemocnění dítětem	145
13.2 Umírání a věk dítěte	146
13.2.1 Děti ve věku do tří let	147
13.2.2 Děti ve věku tří až pěti let	148
13.2.3 Děti ve věku šesti až patnácti let	149
13.2.4 Období adolescence	150
13.3 Faktory snižující odolnost dítěte	151
13.4 Faktory zvyšující odolnost dítěte	155
13.5 Terminální stádium	157
14. Ztráta blízkého člověka	163
14.1 Proces truchlení	164
14.2 Komplikované truchlení	170
14.3 Terapeutické možnosti	173
15. Vliv religiozity (spirituality) na průběh truchlení	175
15.1 Spirituální bypass	177
15.2 Posmrtný život jako zdroj pokračující vazby	178
15.3 Komplikované spirituální truchlení	179
15.4 Zaměření intervencí ve vztahu ke spiritualitě	180
16. Rozhodnutí o konci života	183
16.1 Historie problému	186
16.2 Přístupy v jednotlivých zemích	188
16.2.1 Eutanazie v Nizozemí	189
16.2.2 Asistovaná sebevražda ve Švýcarsku	190
16.3 Předem vyslovená přání v ČR	191

16.4 Etické kontroverze	193
16.4.1 Lékařská etika	193
16.4.2 Kompetence pacienta	196
16.4.3 Eutanazie a paliativní péče	199
16.4.4 Kluzký svah	200
17. Zážitek blízkosti smrti	205
17.1 Změněné stavy vědomí	207
17.2 Historie problému	210
17.3 Výčet základních intrapsychických fenoménů jevu NDE	214
17.4 Rámec jevu NDE	216
17.5 Bližší charakteristika základních intrapsychických fenoménů jevu NDE	218
17.6 Nepříjemné zkušenosti	231
17.7 NDE u dětí a mládeže	232
17.8 Koncepce vysvětlující jev NDE	236
18. Náboženské a spirituální aspekty smrti a umírání	243
19. Utrpení, vina a smrt, ale také život v radosti, upřímnosti a humoru	249
Souhrn	259
Summary	263
Seznam použité literatury	269
O autorech	295
Jmenný rejstřík	297
Věcný rejstřík	302